

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

XII. Utrum Anima Christi revera descenderit ad inferos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

LV. Ex Catholica igitur veritate tenendum, Christum in Cruce nec passione sua universa desperasse, nec ad infernum descendisse ad luendam desperationis culpam. Nam verba illa *ut quid me dereliquisti, &c.* non continent desperationem, sed tantum admirationem divinæ permissionis, quod innocentissimo Filio tanta tormenta inferri permiserit, quam admirationem tollens statim subiungit: *longè à salute mea verba delictorum meorum q. d. non est mirum, Pater mi, quod me derelinquas in his doloribus, quia delicta totius mundi in me suscepi, ut postea Petrus Epist. 1. c. 2. v. 24. dixit, peccata nostra ipse portavit in corpore supra lignum; unde mox eximius actus spei eod. Plal. sequitur v. 20. Domine ne elongaveris auxilium tuum à me, ad defensionem meam respice &c. seque exauditum gloriatur v. 55. non averti faciem suam à me, & cum clamarem, exaudivit me &c.* Cur autem descenderit in infernum, limbum scilicet, patebit ex Controvers. sequenti. Quod si ad luendam desperationis penam Christus descendisset in infernum locum damnatorum, non tantum triduo, sed æternum ibi manere debuisset, cum desperation sit peccatum mortale æternæ morte dignum; neque per ignorantiam, vel indeliberationem excusari potuisset à mortali, cum omnes suos actus in potestate haberit. Quare Christus his hæreticis merito obijcere potest, quod olim Phariseis Joan. 8. v. 46. *quis ex vobis arguet me de peccato?* Ajunt, Christum peccasse, ut nos redimeret. Insignis planè redemptio; quid ineptius excogitari possit? Profectò vel hinc apparet, ex quo Spiritu nati sint Lutheranismus & Calvinismus; planè non ex vero, pio, ac Sancto Spiritu.

CONTROVERSIA XII.

UTRUM ANIMA CHRISTI
revera descendit ad Inferos?

Nos Catholici quatuor loca inferna communiter statuiamus 1. Carcerem damnatorum. 2. Purgatorium. 3. Limbum Patrum. 4. Locum puerorum cum peccato originali decedentium. Hæretici moderni unicum infernum agnoscunt, asseruntque, descensum istum localem Christi ad inferos otiosum esse figmentum.

PARS PRIOR.

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Christus secundum Animam, & quidem secundum Substantiam hujus revera descendit ad Infernum, intelligendo hoc nomine certum aliquem locum subterraneum. Ita omnes Catholici ex definitione Concilij Lateran. capitul. firmiter, de summa Trinitate, de Fide Catholica. Item ex Symbolo S. Athanasii, & Apostolorum, quantumvis olim hic Articulus non apud omnes Ecclesias in eodem Symbolo Apostolorum haberetur, ut notavit Bel-

larm. lib. 4. de Christo cap. 6. Probatur 1. ex S. Script. Math. 12. v. 40. *sicut Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus fuit: sic erit Filius DEI in corde (medio) terra tribus diebus & tribus noctibus.* ad Ephes. 4. v. 9. *quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit, primum in inferiores partes terre.* Et præcipue Plal. 15. v. 8. & Actor. 2. v. 27. *quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem &c.* Probatur 2. ex Patribus, quos fuse adducit Bellarminus Lib. 4. cap. 14. Sufficiant nobis unus & alter S. Ignatius M. in Epist. ad Trallianos: *verè, inquit, non hominum opinione crucifixus & mortuus est, videntibus caelestibus, terrenis, & 95. qui sub terra detinebantur.* Item descendit ad infernum solus, regressus autem est cum multitudine. Epiphani. in hæresi 69. contra Ariomitas sic scribit: *Volebat Deitas omnia perficere, qua ad passionis mysterium pertinent, & cum anima descendere ad inferna ad operandum salutem eorum, qui illis prædormierunt, sanctorum, inquam, Patriarcharum.* Probatur 3. varijs Congruentijs apud S. Thom. 3. P. 52. art. 1. placet præ alijs ista conformis Scripturæ & PP. Sicuti Christus potestatem suam ostendit in terra vivendo & moriendo, ita conveniebat, ut ostenderet in inferno, ipsum visitando & illuminando, ut sic in nomine JESU omne genus flectatur non solum Cælestium & Terrestrialium, sed etiam Infernorum ad Philip. 2. v. 10. Descendit autem Anima Christi ad Inferos, ait S. Doctor loco cit. ad 3. non eo genere motus, quo corpora, sed quo Angeli moventur.

II. *Doctrina secunda.* Christus descendit ad Limbum, qui aliàs vocatur sinus Abrahamæ, ut animas Justorum ibi ante Christi ascensum detentas ex hoc loco educeret. Ita omnes Catholici, & definitur in Concilio Tolet. 4. can. 1. his verbis: *descendit ad inferos, ut Sanctos, qui ibi tenebantur, erueret, & devicto mortis imperio resurrexit.* Prima pars Probatur 1. ex Sac. Scriptura. Eccles. 24. v. 45. *Penetrabo omnes inferiores partes terra, inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.* Plal. 106. v. 6. *Contrivit portas areas, & vinctos ferreos confregit.* Zacharie 9. v. 11. *In Sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu, in quo non est aqua.* Rom. 10. v. 7. *quis descendet in abyssum?* Ephes. 4. v. 9. *descendit in inferiores partes terre.* 1. Petri 3. v. 19. *His, qui in carcere erant Spiritibus veniens predicavit.* Ibid. cap. 4. v. 6. *Evangelizavit mortuis.* & ex cæteris locis priore doctrinâ allegatis. Hæc autem testimonia Sac. Scripturæ potissimum de limbo & Patribus in hoc reclusis, ac descensu in eum Sapientiæ Incarnatæ seu Christi animæ loquuntur, ut eadem intelligunt SS. Patres & Doctores, idque jure merito; quippe in hoc limbo Christus antiquos Patres dormientes, & in eo Sperantes illuminavit: in hoc contrivit portas areas, & vinctos ferreos confregit, ut nullos amplius retinere valeant captivos: ex hoc vinctos in Sanguine testamenti sui velut ex lacu, in quo non est aqua, emisit: in hunc denique limbum Christi anima veniens Spiritibus prædicavit atque evangelizavit; quæ omnia revera nec sepulchro, nec purgatorio, nec inferno damnatorum ergastulo conveniunt.

III. Probatur 2. ex Patribus. Tertullianus Lib. de Anim. c. 55. *Nec ante, inquit, ascendit in sublimiora caelorum, quam descendit in inferiora terrarum, ut ibi Patriarchas & Prophetas compotes sui faceret; habes & regionem inferorum subterraneam credere.*

dere. In Symbolo D. Athanasij, quod tota Ecclesia: item Lutherani & Reformati receperunt, legimus: *descendit ad inferos*; quæ verba ipse Athanasius sic explicat: *Credite, animam interiorem hominem esse; quoniam id à prima plasmatione ostenditur, & à secunda dissolutione demonstratur; cum non solum à nobis, sed & in Christi morte id pateat, corpore non ultra sepulchrum delato, animâ ad inferos penetrante, locis ingenti intervallo discriminatis, sepulchro quidem id, quod corporeum erat, quia ibi corpus erat, recipiente, inferno verò id, quod incorporeum fuit.* S. Ambrosius Lib. de Dominicâ Incarn. Sacramento cap. 5. non, inquit, *abyssus, sed Patri dixit, in manus tuas commendo spiritum meum. Ipsa anima, etsi fuit in abyssus, jam non est, quia scriptum est, quoniam non relinques animam meam in inferno.* D. Basilii in Psalm. 48. super ista verba: *verumptamen Deus redimet animam meam de manu inferi; cum acceperit me, sic scribit: Palam vaticinatur; Christi ad infernum descensionem, qui unâ cum alijs propheta ipse animam suam liberaturus, ut ibi nequaquam permaneat.* S. Hieron. in cap. 4. ad Ephes. hæc habet: *Inferiora terra, infernus accipitur, ad quem Dominus noster salvatorque descendit, ut sanctas animas, quæ ibi tenebantur inclusæ, secum ad calos victor abduceret.* In eundem modum loquuntur alij Patres, adeò clarè & apertè, ut Hundius apud DD. à Wallenburch Tom. 2. fol. 63. opinionem D. Athanasij vocet peculiarem, de alijs Patribus alij hæretici non mitius ac sanius sentiunt.

IV. Non obstat, quod per sinum Abrahamæ, qui ab omnibus locus felicitatis putatur, videatur non posse infernum significari. Nam, ut bene declarat S. Thom. in 3. P. q. 52. art. 2. ad 1. Sinus Abrahamæ potest dupliciter considerari, ut quies, quæ ibi erat à pænâ sensibili. 2. ut privatio gloriæ sperandæ; quoad prius ei non competit nomen Inferni: at bene quoad posterius. Quare juxta primam acceptionem nunc quidem ipsamet requies beatorum dicitur sinus Abrahamæ, non tamen dicitur Infernus, cum nihil jam triste in sinu Abrahamæ inveniatur.

V. Altera pars. Animas scilicet Justorum Veteris Testamenti ante Christi passionem non fuisse in Cælo, sed in Limbo detentas expectasse Messias adventum, est communis omnium Catholicorum, & oppositum, inquit Bellarm. lib. 4. de Christo cap. 11. est inauditum in Ecclesia. Habetur in Epist. S. Pauli ad Hebræos 6. v. 19. *Propositam spem, quam sicut Anchoram habemus animæ tutam ac firmam & incedentem usque ad interiora velaminis, ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, &c.* Si autem Christus præcursor in Cælum introivit. Ergo nulli ante ipsum. Item in eadem Epist. cap. 9. v. 8. *Hoc significante spiritu sancto, nondum propalatum esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum &c.* Si autem Patriarchæ in Cælum ingressi essent, utique via in cælum jam manifestata fuisset. Rursus c. 10. v. 19. *Habentes fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam & viventem per velamen, id est, carnem suam, ubi Chrysost. Hom. 18. Ideo inquit, novam dicit, siquidem nunc aperta sunt porta cali, quod neque tempore Abrahamæ contigit.* Demum cap. 11. v. 13. *juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis promissionibus, sed à longè eas aspicientes; & v. 39. hi omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Sensus est ex communi DD.

quamvis omnes PP. ac Sancti Vet. Testamenti fidem servaverint, & strenuè laboraverint, non tamen hæreditatem cælestem illis promissam ante Sanctos Novi Testamenti acceperunt in limbo expectantes, donec & illis ac nobis cælum hætenus clausum à Christo aperiretur.

VI. Præclare in rem præsentem scribunt Chrysostomus Hom. 4. in Marc. *In Lege Abraham apud inferos: in Evangelio latro in Paradiso; non detrahimus Abrahamæ &c.* Sed Christum præferimus Abrahamæ, Evangelium legi. Hieron. in Comment. ad cap. 9. Ecclesiast. circa illa verba: *omnia, quæ invenit manus tua, ut facias in virtute tua, fac; sic scribit: nota, ut Samuelem quoque verè in inferno credas fuisse, & ante adventum Christi, quamvis sanctos, omnes inferni lege detentos &c.* Plura Sac. Scripturæ & PP. testimonia videri possunt apud Bellarm. c. 11. cit. Vetveis, & alios. Solum adjicio illud Petri 1. 3. v. 19. *In quo & his, qui in carcere erant, spiritibus veniens predicavit: ut increduli fuerant aliquid, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cum fabricaretur Arca, in qua paucæ, id est, octo anima salvæ factæ sunt per aquam.* Quamvis enim locus iste obscurus sit, communis tamen & verior interpretatio est PP. ac DD. Petrum loqui, ut diximus, de animabus Patrum in limbo, eorum scilicet, qui, cum Noë arcam fabricaret, ejus prædicationi & comminationi de diluvio credere noluerunt, donec pænâ diluvij re ipsâ experti pænitentia de peccatis præteritis habitâ in eodem diluvio submersi perierunt, atque ita, licet aquis præuffocarentur, salvati tamen sunt, & ad limbum cum reliquis justis relegati per Christum jam à morte eò descendente cum omnibus alijs justis inde educi fuerunt.

VII. Cæterum quamvis Christus ad descensum suum animabus in limbo statim contulerit essentialem beatitudinem, adeoque perfectam visionem ac fruitionem juxta illud Luc. 23. v. 43. *hodie mecum eris in Paradiso*, tamen iidem Sancti ante Christum eodem non intrarunt; ille enim Cælum ingrediens aditum ad illud patefecit juxta id Psalm. 67. v. 19. & ad Ephes. 4. v. 8. *Ascendens in altum captivavit, duxit captivitatem; neque enim decuit, ut membra prius ascenderent in Cælum, quam ipsorum caput, quod est Christus, ut jam diximus.*

VIII. *Doctrina tertia.* Anima Christi mansit in limbo Patrum toto illo triduo usque ad Christi Resurrectionem. Ita communis Catholicorum. Probat ex Sac. Scriptura ad Rom. cap. 10. v. 6. *Ne dixeris in corde tuo, quis ascendet in Cælum; hoc est, deducere Christum: aut quis descendet in abyssum, hoc est, Christum à mortuis revocare; ubi per abyssum intelligitur profundissimus terræ locus; intra tamen istam contentus, adeoque infernus seu limbus tanquam terminus à Quo ipsius Resurrectionis. Idem indicatur Act. 2. v. 27. Quæ verba explicans D. Augustinus Epist. 99. ad Euodium sic scribit: *Et Dominum quidem carnè mortificatum venisse ad infernum, satis constat. Neque enim contradicere potest vel Prophecia, quæ dixit: quoniam non relinques animam meam in inferno; quod ne aliter quisquam sapere audeat in Actibus Apostolorum idem Petrus exponit, vel ejusdem Petri verbis, quibus eum asserit solvisse inferni dolores, in quibus impossibile erat, eum teneri. Quis ergo nisi infidelis negaverit, apud inferos fuisse Christum.**

IX. Tribus autem diebus Christum in limbo fuisse commoratum, ipsemet indicat hæc citatis.

his verbis Matth. 12. v. 40. Sicut Jonas in ventre
cæ tribus diebus, & tribus noctibus fuit, sic erit Filius ho-
minis in corde terra tribus diebus & tribus noctibus;
nempe civilibus, qui ex die naturali & nocte
constantur: item non integris, sed solum primi
diei ultimâ parte, & tertij primâ cum toto se-
cundo intermedio. Consentunt SS. PP. Ter-
tullian. Augustin; Petrus; Chrysolog. & alij, è
quibus Irenæus Lib. 5. adversus hæreses c. 31. sic
scribit in cit. locum: *Nunc autem tribus diebus conver-*
satus est (Christus) ubi erant mortui, quemadmodum
propheta ait de eo, commemoratus est Dominus Sancto-
rum mortuorum suorum; eorum qui ante dormierunt in
terran stipulationis, & descendit ad eos, extrahere eos
& salvare eos. Ratio est. Quia locus ille erat per
seconfentaneus statui animæ separatæ ipsius Chri-
sti; ubi enim aliâ interim corpore in sepulchro
posito convenientius fuisset? Non obstat illud Lu-
cæ 23. v. 43. hodie mecum eris in Paradiso. Nam eo
loco Paradisus non sumitur pro Paradiso terre-
stri, sed generatim pro loco gloriæ & beatitudi-
nis, sive pro regno Christi; quod Latro ipse ex-
petiverat, juxta illud Apocal. 2. v. 7. vincenti dabo
edere de ligno vite, quod est in Paradiso Dei mei.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETI-
CORUM.

X. Error primus est Brentij in c. 2. Act. & in Ca-
techismo suo 1551. edito, ubi ait, descendere
in infernum, sive ad inferos, nihil esse aliud,
quàm penitus extingui, & interire saltem juxta
quandam apparentiam & hominum opinionem,
quibus nimirum is, qui moritur, apparet etiam
quoad animam perijisse. Quia igitur Christus ita
mortuus fuit, ut perijisse penitus videretur, dici-
tur etiam ad inferos descendisse. Non sunt alieni
ab hoc figmento Gerhardus, Amesius cæteri-
que Sectarij, dum universim negant, Christi ani-
mam re ipsâ ad inferos descendisse, ut mox pa-
tebit.

XI. Error hic manifestè contradicit Sac. Scri-
pturæ, Symbolis Apostolico & Athanasiano, &
reliquo PP. testimonijs; siquidem ex illis
omnibus clarissimè liquet, descensum illum Chri-
sti fuisse aliquid aliud, quàm ipsam Christi mor-
tem, ut constabit consideranti. Nam si ipsimet
Sectarij descensum Christi ad Inferos secundum
ipsam animæ substantiam exprimere voluissent,
quibus verbis clariùs fecissent, quàm his è Sacra
Script. citatis: *non relinques animam meam in infer-*
no. Psalm. 15. & Act. 2. descendit ad inferiores partes
terre. ad Ephes. 4. his, qui erant in carcere spiritibus
veniens predicavit. i. Petri 3. S. Augustinus Epist.
57. ad Dardanum Q. 1. ait. neque ipso die in celo
futurus erat homo Christus Iesus, sed in inferno secun-
dum animam, in sepulchro autem secundum carnem. Si-
milia alij habent PP. Quid autem his verbis velut
radijs solis limpidissimis clariùs dici potest, quibus
certe dissipantur tenebrosa Sectariorum effugia.
De reliquo Brentius, & qui ipsi adstipulantur,
non obscure produnt exiguam se habere fidem
de animæ immortalitate; quod bene advertit Va-
lentina Tom. 4. fol. 583.

XII. Error secundus est, per Inferos intelligi se-
pulchrum, ut nihil aliud sit, Christum descen-
disse ad inferos, quàm sepultum fuisse. Ita Buzze-
rus in cap. 27. Math. & Beza in cap. 2. Actor. ubi
in verbis illis citatis, *non relinques animam meam in*
inferno &c. vult intelligi debere *pro anima cadaver:*
& pro inferno, sepulchrum. Non afferunt rationem,
suâ solum nixi phantasiâ. Succurrit tamen Amesius
Tom. 1. fol. 18. eadem verba Psal. 15. & Ac-
tor. 2. hoc Syllogismo oppugnans: Locus ac-
status in quo Christus non fuit relictus, unus i-
demque fuit cum illò, in quo David dicitur re-
lictus. Sed ille status, in quò David fuit relictus,
non aliùs fuit, quàm mors: neque alius locus,
quàm sepulchrum. Ergo &c.

XIII. Error iste manifestè repugnat ipsi Scri-
pturæ, in qua inferni seu inferorum nomine lo-
ca subterreana & ima significantur, quæ scilicet
plurimum distant à superficie terræ deorsum, si-
cut plurimum etiam distat fursum versus; Nam
nomen græcum *ad v. Matth. 11. v. 24.* ubi urbs Ca-
pharnaum descensura dicitur ad infernum, non
potest accipi pro sepulchro, quia ridicula esset
antithesis inter cælum & sepulchrum, neque Lu-
cæ 16. v. 22. ubi dives dicitur in inferno esse in
tormentis. Genes. 37. v. 35. cum ait Jacob *descen-*
dam lugens ad filium meum in infernum, minime
potest intelligi sepulchrum; quia Jacob crede-
bat Joseph à bestijs devoratum, animam verò
ipsius in inferno, Limbo scilicet, loco justorum.
Pari ratione repugnat Sententiæ communi SS.
Patrum qui, ut vidimus, magno consensu asserue-
runt, infernum, in quem Scriptura Christum
dicit descendisse, fuisse locum subterraneum, in
quo erant animæ SS. PP. Unde S. Hieron. Scri-
pturarum peritissimus in cap. 4. ad Ephes. supra
citatus non modò id asserit, sed etiam ex Script.
confirmat: *inferiora, inquit, terra infernus acci-*
pitur &c. Tertul. lib. de anima cap. 31. in rem
præsentem sic præclare scribit: *nobis inferi non*
nuda cavostias, nec subdivals aliqua mundi sentina cre-
duntur: sed in fossa terra & in alto vastitas & in ipsis
visceribus ejus abstrusa profunditas; siquidem Christum
in corde terra triduum mortis legimus expunctum, id est,
recessu intimo, & ex ipsa terra aperto, & inferi-
oribus ad huc abyssis superstructo. Quid iterum
hæreticas tenebras majori luce dissipare potest?
Demum repugnat communi loquendi modo. Di-
cunt omnes fideles ex Scriptura de Christo, quod
descenderit ad inferos; nemo autem dicitur de-
scendere in sepulchrum, sed poni in sepulchro.

XIV. Ajunt Bucerus, Beza & alij Novatores,
Hebræum Scheol, Græcum *ad v. & Latinum in-*
fernum ordinariè accipi pro sepulchro. Sed hoc
apertè falsum esse, patet ex Gen. 37. v. 25. *Descen-*
dam lugens ad filium meum in infernum. Psal. 138. v.
8. *Si descendero in infernum, ades.* Isaia 14. v. 11. *Ad*
infernum detrahèris in profundum lacu, &c.

XV. Ad Syllogismum Amesij dico, nec Majorè
nec Minorè reperiri in Scriptura; & hanc Minorè
luculenter esse falsam, ut ex ipsis verbis Apostoli
patet; ait enim v. 38. *Davidem non ascendisse ad celos,*
ejusque sepulchrum adhuc superesse. Loquitur igitur
tam quoad Christum, quàm quoad Davidem de
utroque, anima scilicet & corpore; & de Chri-
sto sensus est: non permittas diu animam meam
versari in inferno, ad quem mox à morte victrix
descender, nec ut unigenitus tuus videat corru-
ptionem in sepulchro.

XVI. Instat Hündius apud DD. à Wallenbüch loc. cit. fol. 58. aïens, non relinqui, nihil esse aliud, quam liberari à miseria, quam Christus non habuit in limbo, sed in morte & sepulchro. Negatur de miseria propriè dicta in sepulchro, quod absque blasphemia dici non potest; siquidem Christus per mortem implevit passionis suæ tempus. Si de miseria impropriè dicta sit sermo, de appetitu scil. reunitiois, talis animæ potius, quam corpori competit, ubi illa existat.

XVII. *Error tertius est*, Christum non descendisse eo fine ad inferos, ut Patrum animas ex limbo liberaret. Ita Gerhard. lib. 2. p. 2. fol. 310. & Amef. Tom. 1. fol. 114. quos cæteri Lutherani & Calvinistæ omnes sequuntur. Probant 1. quia Sancti Novi Testamenti statim veniunt ad Cælum, ut fatentur Pontificij. Ergo & Beati in Veteri Testamento mox cælum fuerunt ingressi. 2. Christi Passio semper est efficax ad acquirendam salutem. Ergo sicut ejus beneficio nunc Sancti statim ascendunt ad cælum, ita etiam ascenderunt ante aduentum Christi. 3. Bellarminus lib. 1. de Purgator. c. 3. locum illum Zachariæ c. 9. v. 11. *tu quoque in sanguine Testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua*, existimat, melius adduci pro purgatorio, quam limbo. Ergo non probatur descensus Christi in limbum ad P.P. inde educendos. 4. Nulla est ratio, cur Christus in inferno prædicaverit solum ijs, qui increduli fuerunt tempore Noë. Ergo frustra asseritur descensus Christi in limbum ad prædicandum ibi Animabus sanctis.

XVIII. Errori huic apertissimè adversantur testimonia SS. Patrum adeo perspicua, ut non nisi ab obstinato hæretico in alium sensum detorque-ri possint. Nunquid plerique ajunt: *descendit ad infernum solus, regressus autem est cum multitudine: abiit, ubi erant animæ mortuorum: prædicavit ijs, qui erant apud inferos: pro omnibus sanctis ad infernum descendit, inde Protoplasten revocavit: descendit ad inferos, ut inde Justos liberaret: descendit ad infernum anima desiccata, ut ijs, qui sub terra & umbra mortis sedebant, lux resfulgeret?* &c. Quis autem sanæ mentis homo hæc & ejusmodi dicat nihil esse aliud, quam indicare communem mortis statum: descensum Christi pænalem, ac humilitatis partem: liberationem à reatu & judicio damnationis imminentis, ut fingit Amefius. Prædicta SS. Patrum testimonia, declarant illa verba S. Pauli ad Ephes. 4. v. 9. & concordant eisd. *Quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ?* nempe unde captivam duxit captivitatem, ut prius v. 8. dixerat ex Psal. 67. v. 19. hoc est, ex inferiore terræ parte veluti ex carcere captivos P.P. & Justos tanquam prædam de manu Sata-næ rapuit, & secum in veram libertatem ac cælum deduxit.

XIX. Obstrepit Amefius fol. 111. ex Beza per inferiores partes non nisi terram intelligi, quæ est inferior mundi pars respectu cæli. Sed hoc contrarium est menti & verbis Apostoli affirmantis, descendisse Christum in inferiores partes non mundi, sed terræ, quod nullo sano sensu intelligi potest, nisi de centro terræ, infra quod non est aliud quid, ut loquuntur P.P. perinde ac si dicerem: descendi ad inferiores partes carceris, non solum indicarem ingressum me fuisse domum vel turrim, ubi est carcer, sed etiam descendisse in ima seu profundissima antra ejusdem

carceris. Probationes etiam profus frivola & nullius momenti sunt.

XX. Respondetur ad 1. Negando consequentiam, quia Sancti Novi Testamenti, reperiunt cælum jam reseratum, quod Justis Antiqui Testamenti adhuc fuit clausum. Ad 2. Christi Passionem fuisse in actu primò semper efficacem, concedimus, si cætera sunt paria: secus negatur. Disparitas autem quoad beatitudinem actu consequendam est in eo, quod Sancti Novi Testamenti jam habeant Cælum apertum, quod non habuerunt Sancti V. T. Quid igitur mirum, si diversa sit applicatio in actu secundo ejusdem sanctissimæ Passionis Christi. Ad 3. nihil inde sequi, nisi verba Zachariæ bene adduci pro limbo Patrum, quantumvis fortè melius pro purgatorio adducantur; quid autem prohibet, rem vel dictum unicum convenire duobus uni bene, alteri melius? Ad 4. S. Petrum loco cit. voluisse Fideles excitare ad magnam spem concipiendam, affirmando fore, ut omnes Justi, quantumvis carne mortificati aliquando per Christi gratiam gaudium cælestis beatitudinis consequantur; ad hoc autem quam maximè conducebat exemplum illorum, qui tempore Noë in aquis diluvij perierunt, & tamen factâ pænitiâ salvî facti fuerunt. Si enim post longissimum impænitentiæ tempus tandem visâ prædicatione Noë & instante intrer aquas vitæ periculo pænitentem salutem consecuti sunt, quis eandem desperet, si modò converti serio ad Dominum velit.

XXI. *Error quartus*, descensum Christi ad inferos esse metaphoricum, & in eo consistere, quod Christus tempore Passionis suæ dolores infernales in animâ sua pertulerit. Ita Gerhardus lib. 2. p. 1. à fol. 312. cum suis Lutheranis, & Amefius Tom. 1. à fol. 82. cum suis Calvinianis, ubi ajunt, *descensum animæ Christi localem ad inferos esse otiosum figmentum*. Sed quomodo figmentum otiosum esse potest? quod apertissimis verbis asserit Sac. Scriptura? quod unanimi consensu tradunt S. S. Patres? quod communis tenet omnibus tetrò sæculis Fidelium sensus? an non rectius dicuntur infideles esse, qui istud protervè negant? Non utar pluribus, S. Augustini verba, etsi paucissima, sufficientia, sic scribit Epist. 57. *neque ipse die in cælo futurus erat homo Christus Jesus, sed in inferno secundum animam, in sepulchro secundum corpus*. Et Epist. 99. *quis ergo nisi infidelis negaverit, fuisse apud inferos Christum & secundum animam eum fuisse apud inferos, aperte Scriptura declarat*. Priora ex his verbis supra jam adduxi, ex posterioribus sic concluditur. Quicumque negant realem Christi descensum secundum animam ad inferos quem aperte S. Scriptura declarat, sunt infideles. Amefius, Gerhardus, Hündius alijque sectarij realem Christi descensum secundum animam ad inferos, quem aperte Scriptura declarat, negant tanquam otiosum figmentum. Ergo sunt infideles.

XXII. Cætera, quæ de doloribus inferni à Christo in anima tempore passionis exantlatis Adversarij pro errore suo stabiliendo adferunt, supra jam rejecimus, nec ullum in S. Scriptura ejusmodi pænæ extat vestigium, ubi tamen passiones Christi sigillatim recensentur, Equidem novi tam Calvinianos sui Calvinij, quam Lutheranos sui Lutheri erubescere blasphemiam, & impium commentum: atque Amefium fol. 82. & Menonem Hanneken in Ireneo suo fol. 995. dicere, hanc esse meram

meram calumniam Papiſtarum, ſed benevolus Lector inſpiciat locos à nobis adductos : & veriſimum reperiet id, quod diximus. Videantur D.D. à Wallenburch Tom. 1. fol. 429. Ubi oſtendunt, quomodo Calviniſta ex ſuo Magiſtro Calvino explicent in ſuis Catechiſm. articulu fidei: & ſepultus eſt. Atq; univerſim plura de deſcenſu Chriſti ad inferos apud eoſdem Tom. 2. à fol. 52.

CONTROVERSIA XIII.

DE CHRISTO MEDIATORE.

Mediator dicitur is, qui inter duos aliquos diſſidentes aut certe non conjunctos medium ſe interponit, ut eos ad concordiam redigat, vel novo fœdere jungat. Contingere autem hoc poteſt dupliciter, ſcilicet per ſubſtantialem aliquam mediacionem, aut per operationem. Priori modo dici quidem poteſt Chriſtus Mediator ſecundum Perſonalitatem, quæ connectit duas naturas, ſed non diſſidentes; quia Humanitas Chriſti nunquam fuit contraria Deitati, idcirco de hac unionem ſeu mediacione in præſentiarum non quaeritur, & ſi Patres nonnunquam de illa loquantur. Poſterior ſeu mediatio in Operatione quatuor modis fieri poteſt. 1. diſcernendo & judicando cauſam, ut arbitri, & judices faciunt. 2. referendo hinc inde pacta & conditiones, ut internuncij. 3. orando & ſupplicando. 4. Solvendo & ſatiſfaciendo. De iſtis omnibus quatuor modis intelligi poteſt hæc Controverſia, ſecundum quam Naturam Chriſto conveniat Mediatoris officium.

PARS PRIOR.

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Chriſtus verus, univerſalis, ac perfectus fuit Mediator inter Deum & hominem: idque certo modo ita fuit ſolius Chriſti proprium, ut nulli puræ creaturæ convenire poterit. Ita omnes Catholici de fide tenent ex illo Pauli Apoſt. 1. ad Timoth. 2. v. 5. *Unus enim Deus: unus & Mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jeſus, qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* Ubi Apoſtolus per unum Deum totam Trinitatem intelligit, & tres præcipue conditiones perfecti Mediatoris ſoli Chriſto convenientes designat. Prima quod ipſe Chriſtus ſimul ſit Deus & homo, adeoque etiam Naturæ medius inter Deum & hominem, dum mediante Hypoſtaſi Verbi utraque in eo Natura fuit conjuncta. Secunda. quod ſit Mediator omnium, qui Redemptione indigent: ipſe verò nullius mediatoris indigus. Tertia. quod ſit Mediator per modum perfectæ redemptionis & ſolutionis pretij æquivalentis pro omnibus redimendis, idque non virtute alienâ, ſed propriâ, nempe ratione ipſius divini ſuppoſiti ex ſua Natura habentis, quidquid ad hanc rem neceſſario requiritur.

II. Hoc tamen minimè obſtat, quin alij etiam dici poſſint Mediatores noſtri apud Deum quaſi diſpoſitive, & miniſterialiter, ut loquuntur Scholaſtici cum S. Thom. 3. P. Q. 26. art. 1. adeoque ſubordinati & inferiores Chriſto, nobis ad ipſum etiam Chriſtum ejuſque meritorum actualem participationem viam ſternentes, aut quovis modo cõoperantes, ut patet Deutro. 3. v. 5. ubi Moyses ait: *Ego ſequeſter & medius fuit inter Dominum & vos in tempore illo, ut annuncierem vobis verba ejus.* & Jeremia 18. v. 20. agentis: *Recordare quod ſeterim in conſpectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & averterem indignationem tuam ab eis;* quod ad litteram ac immediate ad ipſam perſonam Iremia ſpectat. & ad Gal. 3. v. 19. ubi Apoſtolus ſcribit: *Lex ordinata dicitur per Angelos in manu Mediatoris, ſcilicet Moysi.* Et 2. ad Gorinth. 5. v. 20. idem Paulus & ſuo & aliorum Apoſtolorum nomine dicit: *Pro Chriſto ergo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos.*

III. Quare & Prophetæ & Sacerdotes veteris Teſtam. dicti ſunt Mediatores inter Deum & homines diſpoſitive & miniſterialiter, in quantum non ſolum prænuñciabant & perſigurabant verum & perfectum Dei & hominum Mediatorem, ſed etiam quatenus ſuo miniſterio divinam voluntatem hominibus denunciabant, & populum ſuo modo reconciliabant. Unde & noſtri Sacerdotes novi Teſt. dici poſſunt Mediatores Dei & hominum, in quantum ſunt Miniſtri veri Mediatoris ipſius vice ſalutaria hominibus Sacramenta exhibentis, atque hoc ipſo multò efficacius ad hominum ſalutem & unionem cum DEO cõoperantes.

IV. *Doctrina ſecunda.* Chriſtus ſecundum ſolam Naturam humanam fuit Mediator ac Sacerdos, loquendo de Natura, à qua Mediatoris & Sacerdotis opera exercentur: Radix verò, ex qua opera illa moraliter ſuam vim & valorem perfecte ſatiſfaciendi, & munere Mediatoris fungendi traxerunt, fuit Verbum Divinum, ſeu divina Natura; unde principium completum, quod exercebat opera Mediatoris, nec fuit ſolus Deus, nec ſolus homo, ſed utrumque ſimul, nempe Chriſtus Homo & Deus. Ita communis Catholicorum apud Bellarm. lib. 5. de Chriſto c. 1. Ubi allegat Magiſtrum. Senten. 3. diſt. 19. D. Bonav. ibid. art. 2. q. ultima D. Thom. 3. P. q. 26. art. 2. quos Magiſtros Veteres Theologi ſequuntur. Ratio 1. partit eſt. Quia orare, pati, promoveri, Deoque ſacrificare &c. non ſunt actus Naturæ divinæ, ſed inferioris, & ab hac diſtinctæ. Confirmatur. Mediator, quæ talis, debet diſtingui ab illis, inter quos exercet officium Mediatoris. Atqui ſecundum Naturam humanam diſtinguitur à Deo, & peccatore. Ergo ſolius Naturæ humanæ operationes ſunt operationes Mediatoris quæ talis. Hinc rectè Doctores communiter aſſerunt, Naturam humanam, non divinam fuiſſe principium Quo exercebantur opera Mediatoris.

V. Proſecunda parte ſupponimus, tria principia per ſe nota & ab omnibus recepta. 1. eſt. Offenſa eò major cenſetur, quò offenſus majori honore & reverentia dignus erat: & vilior offendens. 2. Valor & dignitas ſatiſfactionis ſumitur ex dignitate Perſonæ operantis & ſatiſfacientis. 3. Inæqualitas inter offendentem & offenſum, quæ per peccatum evenit, tam diu manet, donec ſatiſfaciens